

Брюксел, 8 ноември 2024 г.
(OR. en)

15031/24

JEUN 270
SOC 793
EMPL 543
AGRI 768
SUSTDEV 118
EDUC 403

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Променящите се демографските тенденции, които оформят възможностите за младите хора в селските райони – <i>Ориентационен дебат</i>

Приложено се изпраща на делегациите изготвен от председателството информационен документ, който да послужи за основа на ориентационния дебат по време на заседанието на Съвета по образование, младеж, култура и спорт на 25–26 ноември 2024 г.

Променящите се демографските тенденции, които оформят възможностите за младите хора в селските райони

Ориентационен дебат

Демографските тенденции в Европейския съюз все повече се определят от застаряването на населението, като много държави членки са изправени пред обезлюдяване, което води до нарастващ недостиг на работна ръка в тези райони. Тези промени оказват значително въздействие върху нашите общества, както върху настоящите, така и върху бъдещите поколения, като засягат конкурентоспособността, устойчивостта и цялостния просперитет на ЕС. Демографските промени оказват голямо въздействие и върху териториалното, икономическото и социалното сближаване, включително върху сътрудничеството между поколенията, като някои държави членки и региони са изправени пред повече от тези предизвикателства, отколкото други.

Селските райони в ЕС са изложени във все по-голяма степен на тези дълбоки демографски промени. Въпреки че обезлюдяването не е уникално за селските райони, тези региони, и по-специално младите хора, са непропорционално засегнати от тези демографски промени. Средно в селските райони населението е значително по-възрастно в сравнение с градските центрове и е по-вероятно те да се сблъскат с намаляване на населението. В сравнение с градското население вероятността населението в селските райони да живее в район, в който се наблюдава спад на висококвалифицираните и младите работници, е почти два пъти повече¹. Освен това регионите, изправени пред застаряване на населението, ниска степен на образование и значително напускане на младите хора, има опасност да попаднат в „капан за развитието на таланти“, което подкопава способността им да изграждат устойчиви икономики². Ето защо създаването на благоприятна среда, която насърчава младите хора да останат в селските райони, е от жизненоважно значение за запазването и развитието на тези региони.

¹ Работен документ на службите на Комисията, *придружаващ документа* Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Дългосрочна визия за селските райони на ЕС – към по-силни, свързани, устойчиви и проспериращи селски райони до 2040 г.“, (SWD(2021) 166 final).

² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Оптимално използване на талантите в регионите на Европа“ (COM(2023)32 final).

Младите хора представляват не само настоящето и бъдещето на нашите общества, но са и незаменими катализатори на напредъка. Те носят новаторски идеи, свежи перспективи и динамика, които са от съществено значение за справянето със сложните предизвикателства на съвременния свят. Присъствието, иновациите и жизнеността на младите хора могат да създадат нови възможности и процъфтяваща местна среда и да допринесат за по-добри резултати в тези региони. Много селски и отдалечени региони в рамките на Европейския съюз обаче са изправени пред различни демографски предизвикателства, което намалява въздействието и растежа на младите хора в тяхната местна среда.

Намаляването на населението в трудоспособна възраст в селските и по-слабо развитите райони възпрепятства растежа и оказва пряко въздействие върху конкурентоспособността на Европа, като поставя под въпрос икономическото, териториалното и социалното сближаване на ЕС. С намаляването на работната сила за селските райони става все по-трудно да привличат инвестиции и да поддържат икономическия растеж. Тъй като младите хора се отдалечават от селските райони, тези региони остават без необходимия човешки капитал и таланти, за да стимулират иновациите и развитието, което допълнително изостря вече съществуващите предизвикателства. В съобщението на Европейската комисия „Оптимално използване на талантите в регионите на Европа“ се предлагат стратегически насоки, които целят обръщане на тази тенденция чрез превръщането на тези региони в жизнеспособни икономики, управлявани от таланти. От ключово значение за това усилие е интегрираният подход, който е съсредоточен върху диверсификацията на възможностите за заетост, развитието на таланти, подобряването на качествено образование и обучение и превръщането на селските райони в по-привлекателни места за живот, учене и работа. Тези стратегии, подкрепяни от политиката на сближаване и фондовете на ЕС, са жизненоважни за гарантиране на устойчивото развитие на селските райони и за запазване на конкурентоспособността на европейската икономика.

Важно е да се има предвид, че демографските промени в селските райони не само засягат икономиката, но и оказват дълбоко въздействие върху социалната структура на тези общности. Младите хора в тези региони може да са изправени пред по-големи рискове от социално изключване и изолация, а също и от ограничен достъп до качествено образование, обучение и възможности за заетост, достъп до социални и здравни услуги, както и до земя, и е по-вероятно да се сблъскат с недостатъчно представителство в процеса на вземане на решения. Тези проблеми, съчетани с географската изолация на някои селски райони, могат да изострят социалното и икономическото изключване и да отслабят способността на общността да се издържа в дългосрочен план. Въпреки това общностите, равният достъп до висококачествено образование и местните възможности във висшето образование също могат да играят решаваща роля за задържането на младите хора и за смекчаването на демографските промени, като например явлението „изтичане на мозъци“. Силните връзки между общностите, социалното приобщаване, подкрепата за жилищно настаняване на местно равнище и възможностите за пълноценно участие могат да помогнат на младите хора в селските райони да останат ангажирани и да инвестират в своите местни региони³. Насърчаването на справедливостта и сътрудничеството между поколенията става от съществено значение за справянето с тези предизвикателства. Чрез насърчаване на сътрудничеството и разбирателството между по-младите и по-възрастните поколения може да се изградят по-силни и по-устойчиви общества. Стратегията на ЕС за младежта за периода 2019—2027 г. и нейните европейски цели за младежта № 3 и № 6 подчертават значението на насърчаването на приобщаващи общества и създаването на селски райони, в които младите хора да могат да реализират пълния си потенциал и да се развиват на местно равнище⁴. Овластяването на младите хора в селските райони е не само жизненоважно за техния индивидуален успех, но също е от ключово значение за обръщане на тенденцията на демографския спад и съживяване на селските райони. Като инвестираме в техния потенциал, можем да създадем по-динамични, иновативни и устойчиви общности, които са по-добре подготвени да се справят с бъдещите предизвикателства.

³ Bártá, O., & Moxon, D. (2024 г.). EUYD10 Конференция на ЕС по въпросите на младежта в Будапеща, Унгария. Окончателен доклад от конференцията. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13836827>.

⁴ Резолюция на Съвета на Европейския съюз и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта: стратегия на Европейския съюз за младежта за периода 2019—2027 г. (2018/C 456/01).

Съобщението на Комисията „Демографските промени в Европа: инструментариум за действие“⁵ предоставя набор от инструменти на политиката, с които разполагат държавите членки за управление на демографските промени и тяхното въздействие върху обществото и икономиката на ЕС, включително неговата конкурентоспособност в световен мащаб, като един от 4-те стълба е насочен към младите хора. За тази цел публичните политики и подкрепата на съответното равнище следва да бъдат адаптирани с цел подпомагане и овластяване на по-младите поколения да просперират, да развиват уменията си, да имат по-добър достъп до пазара на труда и до жилища на достъпни цени.

В светлината на посоченото по-горе министрите се приканват да помислят по следните насочващи въпроси. Молим Ви да ограничите изказванията до максимум 3 минути.

Въпроси за обсъждане:

- Как могат да се предприемат ефективни мерки по отношение на демографските тенденции, които засягат в най-голяма степен младите хора, живеещи в селски и отдалечени райони?
- Как младите хора, живеещи в селски и отдалечени райони, особено тези с по-малко възможности, могат да бъдат овластени да реализират неизползвания си потенциал, за да просперират на местно равнище?
- Как могат най-добрите практики на местно, регионално, национално и европейско равнище да бъдат споделяни и прилагани в държавите членки, за да се намалят регионалните различия и обезлюдяването и да се предотврати напускането на тези райони от младите хора?

⁵ EUR-Lex - 52023DC0577 - BG - EUR-Lex (europa.eu).